

*After a night they can't remember comes a day they'll never forget (Dude, Where's My Car? 2000);
Based on true events that never actually happened (Haunted House 2, 2014).*

Таким чином, вищезазначені вербальні засоби є прагматично зумовленими і мають високий маніпулятивний потенціал у складі сучасних американських кінослоганів. Маючи оцінку семантику, вони приваблюють увагу адресата (потенційного глядача), створюють позитивні яскраві образи кінофільмів, стимулюють емоційно-асоціативні реакції, за рахунок чого відбувається прихований вплив на свідомість адресата та спонування його до дії, потрібної рекламодавцю – відвідання кінотеатру, придбання запису фільму тощо. Оцінивши значення стилістичних засобів для реалізації маніпулятивних технологій, найближчою **перспективою дослідження** вважаємо розгляд і порівняння синтаксису сучасних американських та британських кінослоганів як фактора їх комунікативного впливу.

Література:

1. Баранов А. Н. Языковые механизмы вариативной интерпретации действительности как средства воздействия на сознание / А. Н. Баранов, П. Б. Паршин // Роль языка в средствах массовой коммуникации. – М., 1986. – С. 100–143.
2. Бацевич Ф. С. Словник термінів міжкультурної комунікації / Ф. С. Бацевич. – К.: Довіра, 2007. – 205 с.
3. Белова А. Д. Комунікативні стратегії і тактики: проблеми систематики / А. Д. Белова // Мовні і концептуальні картини світу: зб. наук. пр. – К.: КНУ імені Тараса Шевченка, 2004.
4. Галамба М. М. Маніпулятивні психотехнології та їх застосування засобами масової інформації / М. М. Галамба, Д. М. Присьжнюк // Інформаційна безпека людини, суспільства, держави. – К., 2009. – № 2 (2). – С. 90–94.
5. Дмитрук О. Д. Маніпулятивні стратегії в сучасній англомовній комунікації (на матеріалі текстів друкованих та Інтернет-видань 2000-2005 років): Автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.24 / Київ. нац. ун-т ім. Т. Г. Шевченка. – К., 2006. – 19 с.
6. Зирка В. В. Гендерные акценты в рекламном тексте // Вестник филолог. факультета Харьковского национального университета им. В. Н. Каразина № 632. Серия Филология. Вып. 42. – Харьков, 2004. – С. 423–426.
7. Зирка В. В. Манипулятивные игры в рекламе: лингвистический аспект (монография) / В. В. Зирка. – Днепропетровск, 2004. – 291 с.
8. Зирка В. В. Мовна парадигма маніпулятивної гри в рекламі: Автореф. дис. докт. філол. наук: 10.02.02 / НАН України. Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні. – К., 2005. – 32 с.
9. Ивашкин М. П. Практикум по стилистике английского языка / М. П. Ивашкин, В. В. Сдобников. – Нижний Новгород: НГЛУ им. Н. А. Добролюбова, 1999. – 118 с.
10. Караулов Ю. Н. Роль прецедентных текстов в структуре и функционировании языковой личности / Ю. Н. Караулов // VI Международный конгресс МАПРЯЛ. Современное состояние и основы проблемы изучения и преподавания русского языка и литературы: Доклады советской делегации. – М., 1986. – С. 105–126.
11. Крамаренко М. Л. Аксиологическая прагмасемантика англоязычного рекламного текста: Автореф. дис. ... канд. Филол. наук: 10.02.04 / Донецкий нац. ун-т. – Донецк, 2005. – 21 с.
12. Майерс Д. Социальная психология / Д. Майерс. – СПб.: Питер Ком., 1998. – 263 с.
13. Макиенко И. И. Юмор в рекламе // Маркетинг в России и за рубежом. – № 5. – М., 2002. – С. 54–62.
14. Медведева Е. В. Рекламный текст как переводческая проблема. Вестник Московского университета. Лингвистика и межкультурная коммуникация. – М., 2003. – № 4. – С. 23–42.
15. Пирогова Ю. К. Слоган в корпоративной рекламе // Бюллетень финансовой информации: Аналитический банковский журнал. – М., 1995. – № 5. – С. 32–40.
16. Black E. Pragmatic Stylistics / E. Black. – Edinburgh: Edinburgh University Press Ltd, 2006. – 173 p.
17. Simpson P. Stylistics: a resource book for students / P. Simpson. – London: Routledge, 2004. – 247 p.

УДК 811.1311.1:811.161.2'42'373

О. С. Макарова,

Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, Інститут іноземної філології, м. Київ

АБРЕВІАЦІЯ ТА УСІЧЕННЯ ЯК ОДИН ІЗ СПОСОБІВ СЛОВОТВОРЕННЯ ЛЕКСИЧНИХ ІННОВАЦІЙ У СУЧАСНОМУ ІТАЛІЙСЬКОМУ ТА УКРАЇНСЬКОМУ МЕДІА-ДИСКУРСІ

У статті розглянуто продуктивність різноманітних складноскорочених слів (аббревіатур), як одного із способів словотворення у сучасному італійському та українському медіа-дискурсі. У дослідженні висвітлено важливість передачі інформації за законом економії мовної енергії, наслідком чого є активізація інноваційних лексем-аббревіатур.

Ключові слова: аббревіація, телескопні номінації, слова-зливки, злиття, усічення.

АББРЕВИАЦИЯ И УСЕЧЕНИЕ КАК ОДИН ИЗ СПОСОБОВ СЛОВООБРАЗОВАНИЯ ЛЕКСИЧЕСКИХ ИННОВАЦИЙ В СОВРЕМЕННОМ ИТАЛЬЯНСКОМ И УКРАИНСКОМ МЕДИА-ДИСКУРСЕ

В статье рассмотрены продуктивность различных сложносокращённых слов (аббревиатур), как одного из способов словообразования в современном итальянском и украинском медиа-дискурсе. В исследовании освещены важность передачи информации по закону языковой энергии, следствием чего является активизация инновационных лексем-аббревиатур.

Ключевые слова: аббревиация, телескопные номинации, слова-сливки, слияние, усечение.

THE ABBREVIATION AND THE TRUNCATE AS A WAY OF WORD-FORMATION OF LEXICAL INNOVATIONS IN CONTEMPORARY ITALIAN AND UKRAINIAN MEDIA-DISCOURSE

The article deals with the performance of various shortened words (abbreviations), as one of the word formation ways in modern Italian and Ukrainian media discourse. The article also describes the importance of information transfer according to the law of language conserve energy, resulting in the activation of innovation tokens-abbreviations.

Key words: abbreviation, telescope nominations, word-bars, merging, truncate.

Постановка проблеми у загальному вигляді, її актуальність та зв'язок із науковими завданнями. У процесах сучасної деривації заслугоує на увагу таке поняття як «аббревіація» (лат. *abbreviation* – скорочення) – спосіб словотворення, що розвинувся у вітчизняному та зарубіжному мовознавстві у ХХ ст. [5, с. 7]. Лінгвальна практика італійського та українського медіа-дискурсу характеризується зростанням продуктивності різноманітних *складноскорочених слів (аббревіатур)*.

Аналіз сучасних досліджень і публікацій. Дослідження аббревіацій та відаббревіатурних утворень було об'єктом морфологічного вивчення українських та італійських мовознавців (О. Земська, Н. Клименко, Є. Карпіловської, Л. Кислюк, М. Плющ, О. Стишов, Дж. Адамо, П. Дзолі, В. делла Валле, Т. де Мауро, Б. Мільоріні).

Метою статті є розкриття специфіки абрєвіації, як одного із способів словотворення у сучасному італійському та українському медіа-дискурсі, що зумовлює розв'язання таких завдань:

- обґрунтувати необхідність розмежування термінів абрєвіація, телескопна номінація, слова-зливки, злиття, усічення;
- проаналізувати інформативно-номінативне функціонування складноскорочених слів (абрєвіатур) в італійському та українському медіа-дискурсі.

Наукові результати. Дослідження складноскорочених слів (абрєвіатур) у сучасному італійському та українському медіа-дискурсі дає змогу поглибити уявлення про тенденції та продуктивність різних типів деривації (літерних, звукових, складових, мішаних), як одного із способів словотворення. Функціонування абрєвіатур у ЗМІ, спричинено екстралінгвальними чинниками (соціально-економічними, політичними умовами). Більшість абрєвіатурних слів-одноденок, на думку О. Стишова, виступають маркованими одиницями індивідуально-авторського характеру, які є номінаціями-мітками певної доби [7, с. 256].

Частіше за все процесу абрєвіації підлягають технічні терміни, назви організацій, груп, політичних рухів. Напр.: в укр. ПК (*персональний комп'ютер*), ОБСЄ (*Організація з безпеки і співробітництва в Європі*), УКРОП (*Український ОПІР*), БЮТ (*Блок Юлії Тимошенко*), АТО (*Антитерористична операція*), тощо / в італ. GRUPPO A.M.A. (*Gruppo di aiuto auto aiuto*), A.R.P.A. (*Agenzia Regionale per la Protezione Ambientale*), Pdl (*Partito Democratico del Lavoro*), Fiom (*Federazione Italiana Metallmeccanici*). Напр.: Членам Ради ОБСЄ також продемонстрували жилети й каски, які роздають журналістам для більшої безпеки під час висвітлення «євромайданих» акцій (УМ, №180(4620)); E' iniziato il mega-vertice Pdl di Arcore volute da Silvio Berlusconi (la Repubblica, 24/08/13).

Італійській мовознавець П. Дзолі, називає абрєвіатури «словами-недопалками», вважає, що інтенсивне їх творення та використання у мовній практиці зумовлене позамовними чинниками та впливом інших мов [8]. Єдність та активізація міжнародних зв'язків як незалежної України, так і європейської Італії, входження держав до світових організацій сприяє кількісному творенню складних синтаксичних структур та їх похідних на позначення певних понять, явищ у мові тієї чи тієї нації. Такі одиниці не завжди фіксовані загальномовними словниками та є частково включеними у праці тих чи інших дослідників, зокрема в українській (О. Стишов, Л. Ніколаєнко) та італійській мовах (Б. Мільоріні, А. Тонтон, П. Д'Акілле).

Використання слів-абрєвіацій на шпальтах газет має прагматичний характер та істотно великий потенціал. Скорочення – це процес компресії, де частина оригінального слова відкидається. У сучасному італійському та українському медіа-дискурсі є важливим передача інформації за законом економії мовної енергії, наслідком чого є активізація інноваційних лексем-абрєвіатур, що називаються *телескопними номінаціями, словами-зливками, злиттям*.

Л. Ніколаєнко під поняттям *злиття* розуміє, що це злиття усіченого кореня одного слова з цілим словом або з'єднання двох усічених коренів. *Телескопні номінації*, як правило утворюються для позначення нового гібрида [3, с. 26]. Зазначимо, що на позначення цього поняття в італійській мові Б. Мільоріні вводить термін «*parola macedonia*». На його думку, таке мовне явище має хоча б три складові і умовно порівнюється з фруктовим італійським салатом, у французькій мові – з великою наповненою валізою, проте в іспанській мові такі слова вже називають акронімами, які притаманні і українській мові. *Акронім* – абрєвіатура утворена від початкових звуків, слів або сполук, що вимовляється як єдине слово [6, с. 19; 1, с. 153-154]. Пізніше А. Тонтон визначає акронім терміном «*blends*» – (англ.) *суміш* [2, с. 571]. Напр.: La guerra degli pseudonimi (pseudonym wars, abbreviata in *nymwars*) ha avuto un inizio e una fine a cavallo dell'estate del 2011 (la Repubblica, 06/08/2012); Lo slang è una miniera di neologismi, che rappresentano una spia dei mutamenti del nostro mondo, in cui si fa colazione davanti alla scrivania dell'ufficio («*deskfast*»), da «breakfast» e «desk» (la Repubblica, 10/09/2012). Поява в італійській мові акронімів-інновацій (*nymwars, deskfast*) запозиченого характеру набуває практичного використання.

Активізація частковоскорочених абрєвіатур в сучасних українських та італійських періодичних виданнях сприяє їх інформативно-номінативному функціонуванню. Компоненти абрєвіації визначають їхні види [5, с. 7]: 1) *літерні (ініціальні)*, напр.: Литва вибрала пріоритети – *ЄС* і *НАТО*. Конкуренція «європеїзації» стала провідною у розвитку країни (УМ, №108(4548)); II *Cdr*: «Solidarietà ai colleghi, le fonti vanno tutelate» (la Repubblica, 9/11/13); 2) *звукові*, напр.: Дійсно, бойове протистояння в зоні АТО потроху спадає (УМ, №028, 26/02/15); *IOT*. Internet of Things, l'Internet delle Cose. Entro il 2015 ci saranno 15 miliardi di dispositivi online, un terzo dei quali saranno «intelligenti» (la Repubblica, 02/12/2012); 3) *складові*, напр.: *Шевком* від часів компартійної диктатури стояв поза критикою (ЛУ, №7(5585)); *Олігархат* в Україні стягнув іще більшої потуги (ЛУ, №7(5585)); 4) *мішані*, напр.: У рамках фестивалю «*Формісія*» на польську-українському кордоні ми малювали гігантські геліографіти з повітряної кулі (УМ, №88(4528)); Alla *Consob* i tabulati telefonici di due giornalisti di «Repubblica» (la Repubblica, 9/11/13). Інновації-абрєвіатури, які складаються з початкового першого слова та цілого другого сприяють більшому розумінню читачами їх внутрішньої форми (*шевком, олігархат, формісія*).

Зазначимо те, що словотвірна система української мови відкрита до оказіональних, відабрєвіатурних похідних, які притаманні мові сучасних ЗМІ. Інтенсивне творення інновацій-абрєвіатур, серед яких переважають іронічно-марковані складноскорочені слова, є відображенням реалій та подій певного народу, країни. Найбільш продукованими є інновації-абрєвіатури від політичних імен, діячів, осіб (В.В. Путін – *ВВП*; В.Ф. Янукович – *ВФЯ*; Ю.В. Тимошенко – *ЮВТ*), напр.: Всядищуа преса «упіймала» *ВВП* під час його візиту до Італії та задала напрохуд вчасне питання (УМ, №175(4615)); Віктор Янукович закликав присутніх на майданах у Києві... «Я прошу всіх політиків не поспішати... прийдуть вибори, люди визначаться»... Так завжди було, і так має бути, – заявив *ВФЯ*... (УМ, №178(4618)); Днями донька *ЮВТ* Євгенія заявила, що з 14 червня стан здоров'я її матері різко погіршився (УМ, №90(4530)); *ЗНОву?* (назва статті). На проведення зовнішнього незалежного тестування може не вистачити коштів (УМ, №70(4510)); Влада – як *ГМО* (назва статті), (УМ, №178(4618)). У італійській мові нами була зафіксована невелика кількість таких інновацій, напр.: Via l'Imu, arriva la tassa *Ics*. Così il carico sarà ridotto. L'ipotesi del modello tedesco: un'imposta sostituirà anche Tares e addizionale Irpef (La Stampa, 04/05/2013); *OccupyPd* arriva alla Bolognina «Niente scissioni, resettiamo il partito». Giorgio Prodi: «Contro mio padre un vero atto politico» (la Repubblica, 27/04/2013); Proposta *M5S*: «600 euro al mese per 9 milioni di persone» (la Repubblica, 9/11/13). На позначення політичного руху у Італії, під керівництвом Беппе Грілло «*Il Movimento 5 Stelle*», виникла інновація-абрєвіація *M5S*.

Спільними як для української, так й італійської мови є інновації-абрєвіатури на позначення осіб, пор.: в укр. «Недаремно ж він утік», – каже *БЮТівець* Олександр Бригинець... (УМ, №88(4528)); «*КУНівці* по столах у парламенті не стрибали б»... очолив вінницьку обласну організацію *КУНУ*, яка хоч і не є такою мітинговою і розпіареною, як *ВОС*, але заснована учасниками українського визвольного руху... (УМ, №90(4530)); в італ. Deluso dal cosiddetto «*ABC*» (la «strana maggioranza» Alfano-Bersani-Casini), [...] e già pronto a buttarsi sul «*Cag*», il nuovo asse Casini-Alfano-Grillo (l'Unità, 13/05/2012). Зазначимо, що в українській мові інновації-абрєвіатури змінюються з додаванням питомих закінчень та словотворчих суфіксів, і виконують функцію означального компонента в новоутворюваних дволексемних сполуках. Інновації-абрєвіатури на позначення певних партій, організацій, явищ, політичних течій чи ознак приналежності. Напр.: Вторгувавши за них одне чи

два місяці у списку якогось червоного «*ПРІБЮТУ*» для вождя оновленого Руху (УМ, №86(4526)); Далі було поневіряння в таборах для переміщення осіб (*Ді-Пі*), потім переїзд до США... в Німеччині, ми «*диністи*», провели п'ять років (ЛЮ, №37(5466)); На даху монолітного блокпосту встановлено справжню *БРДМ*... (УМ, №110(4550)); в італ. Negli ultimi due anni alla *Bpm* hanno prevalso gli scontri tra Bonomi e i sindacati (la Repubblica, 9/11/13); Forma di «*Dpr*» (decreto del presidente della Repubblica) all'interno del quale inserire anche pezzi di riforma portuale (la Repubblica, 20/02/15).

Аналізуючи особливості інновацій-аббревіатур, ми змушені звернути увагу на те, що такі лексичні новоутворення ускладнюють сприйняття інформації для певного кола читачів. Лише у контексті стає зрозумілим те чи інше *складнос-корочене слово*, пор.: Я був одним з організаторів акцій протесту проти Податкового кодексу і вигадав навіть аббревіатуру – *KAT* – кодекс Азарова – Тігіпка (УМ, №82(4522)); Il fondo per il progetto è cofinanziato dall'Unione Europea attraverso il programma *TEN-T*, e riceve ulteriori contributi dai membri del consorzio quali Renault, BMW e Volkswagen e l'*ESB* (*Electricity Supply Board irlandese*) (la Repubblica, 24/11/13); E l'interscambio e la comunicazione fra le componenti avvengono tramite gli *Esb* (*Enterprise Service Bus*) middleware, che permettono di integrare le diverse tecnologie utilizzate (la Repubblica, 23/09/13).

У сучасній мові ЗМІ подекуди зустрічаються слова-інновації, які відносяться до такого способу словотворення як *усічення* або *апокона* (від грец. ἀποκοπή – відсікання), пор.: Чиновники в Донецьку формують такий представницький орган «від народу», що продукуватиме винятково «*одобрямс*» (УМ, №88(4528)); C'è anche *un'app* (від. італ. *applicazione*) come Diptic PDQ che con i suoi quattordici filtri permette effetti soft (la Repubblica 9/11/13); Così diventa più facile ricomporre la frattura tra alfaniani e fan del *Berlusconi*, e propiziare la ricomposizione tra i fratelli ora separati, un matrimonio da celebrare alla grande (la Repubblica, 31/01/15).

Висновки та перспективи подальших розвідок. Проілюстровані приклади демонструють широке застосування літерних (ініціальних) та частокоскорочених інновацій-аббревіатур у мові українського та італійського медіа-дискурсу. Число таких слів-інновацій постійно зростає в обох мовах. На даному етапі дослідження сучасного словотвору та нових мовних одиниць, утворених на основі скорочення та спрощення їхньої структури є актуальним питанням та подальшою перспективою нашого дослідження.

Література:

1. D'Achille P. L'italiano contemporaneo / Paolo D'Achille. – Bologna, Il Mulino, 2006. – 264 p.
2. Thornton A. M. Parole macedonia, in: Grossmann-Rainer / Anna Maria Thornton. – 2004. pp. 569–571.
3. Ніколаєнко Л. С. Мотиваційна основа аксіологічно маркованих композитних номінацій в англійській і українській мовах: дис... канд. філол. наук: 10.02.17 / Любов Сергіївна Ніколаєнко. – К., 2009. – 206 с.
4. Панько Т. І. Українське термінознавство: Підручник / Т. І. Панько, І. М. Кочан, Г. П. Мацюк. – Львів: Світ, 1994. – 216 с.
5. Русанівський В. М. Українська мова. Енциклопедія / В. М. Русанівський, О. О. Тараненко, М. П. Зяблюк. – К.: Вид-во «Укр. енцикл.» ім. М. П. Бажана, 2007. – 856 с.: іл.
6. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія / Олена Олександрівна Селіванова. – Полтава: Довкілля-К, 2010. – 716 с.
7. Стишов О. А. Динамічні процеси в лексико-семантичній системі та в словотворі української мови кінця ХХ ст.: дис. ... доктора філол. наук: 10.02.01 / Олександр Анатолійович Стишов. – К., 2004. – 486 с.
8. Treccani G. Neologismi / Giovanni Treccani. – Roma, 2008. – 718 p.
9. Черданцева Т. З. Очерки по лексикологии итальянского языка / Тамара Захаровна Черданцева. – М.: Издательство ЛКИ, 2007. – 192 с.

Джерела ілюстративного матеріалу:

1. Україна молода (УМ). – 2013. – №70(4510); №82(4522); № 88(4528); №86(4526); № 90 (4530); № 108(4548); №110(4550); №175(4615); №178(4618); №180(4620); 2015. – №028.
2. Літературна Україна (ЛЮ). – №7(5585); №37(5466).
3. La Repubblica. – 06/08/2012; 02/12/2012; 24/08/2013; 27/04/2013; 23/09/2013; 9/11/2013; 24/11/2013; 31/01/2015; 20/02/2015 [Електронний ресурс]: <http://www.repubblica.it/>
4. La Stampa. – 04/05/2013 [Електронний ресурс]: <http://www.lastampa.it>
5. L'Unità. – 13/05/2012 [Електронний ресурс]: <http://www.unita.it>

УДК 811.161.2'367.622.21

Ю. Є. Манохіна,

Харківський національний автомобільно-дорожній університет, м. Харків

КАТЕГОРІЯ ЗБІРНОСТІ ЯК СКЛАДОВА ЛІНГВОФІЛОСОФСЬКОЇ КАТЕГОРІЇ КІЛЬКОСТІ

У статті розглянуто категорію збірності через призму лінгвістики, логіки, філософії. Увагу зосереджено на діалектичному поєднанні в межах збірного іменника двох значень – значення множинності предметів і значення одиничного предмета, оскільки категорія збірності уявляється як одиниць, що характеризує множинність як самостійну одиницю.

Визначено ознаки категорії збірності, що пов'язують її з лінгвофілософською категорією кількості.

Ключові слова: категорія збірності, категорія кількості, одиничність, множинність, збірний іменник.

КАТЕГОРІЯ СОБИРАТЕЛЬНОСТИ КАК СОСТАВЛЯЮЩАЯ ЛИНГВОФИЛОСОФСКОЙ КАТЕГОРИИ КОЛИЧЕСТВА

В статье рассмотрена категория собирательности через призму лингвистики, логики, философии. Внимание сосредоточено на диалектическом соединении в пределах собирательного существительного двух значений – значения множественности предметов и значения единичного предмета, поскольку категория собирательности представляется как единичность, которая характеризует множественность как самостоятельную единицу. Определены признаки категории собирательности, которые связывают её с категорией количественности.

Ключевые слова: категория собирательности, категория количественности, единичность, множественность, собирательное имя существительное.

THE CATEGORY OF COLLECTIVITY AS A PART OF LINGUOPHILOSOPHICAL CATEGORY OF NUMBER

The category of collectivity is considered through the prism of linguistics, logic, philosophy in the article. The main attention is focused on the dialectical combination of two meanings – the meaning of the plurality of objects and the meaning of the